N:o 15. | Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Hötorget 6, 1 tr. upp öfv. gård. | Stockholm den 1 Oktober 1888. | Pris: Helt år 5 kr., Lösnr 25 öre. Bilagan I: 75 öre, II: 50 öre. | Årg. 8.

August Södermans manuskriptsamling.

Anteckningar af *A. L.*

Innan vi gå vidare, ha vi att rätta en förhastad uppgift i första artikeln, att näml. »Zohrab» aldrig skulle blifvit uppförd. I Ny Tidning för musik 29 april 1854 finner man en notis från Göteborg, så lydande: »Uti en föregående berättelse om en här gifven Consert hafva vi sökt fästa allmänhetens uppmärksamhet vid anföraren för hr Stjernströms lilla orkester hr Aug. Söderman j:r. Den unge komponisten har bland annat skrifvit musik till en operett i tvenne akter: »Zigenarhöfdingen Zohrab», som uppfördes härstädes den 19 dennes. Skada att texten icke eger samma förtjenst som musiken. Operettens framgång vore då gifven. Innehållet är i korthet följande: En sergeant Gauthier skall nattetid med sitt kompani söka gripa en zigenare, som uppslagit sitt läger i en skog nära intill staden. Anföraren Zohrab förföljes och tager sin tillflykt till Gauthiers hus, der han finner skydd. Under det han är undangömd gör han den upptäckten, att den ömhjertade sergeantens dotter Aloise eger en älskare i en ung hr Silvan, som icke är något mera eller mindre än hans broder. Zohrab upptäckes af den hemkommande sergeanten, som i honom igenkänner en gammal vän. Man vill nu på alla håll rädda Zohrab, men o ve! det är för sent. Då Zohrab skall fängslad bortföras, ankommer ett budskap att biskopen är i Zigenarnes våld och undgår ej döden, så vida ej Zohrab återlemnas till sitt folk; så sker, men innan dess förmår Zohrab Gauthier att skänka sin dotters hand åt Silvan. — En duett, en qvartett och några visor äro i hög grad lyckade, för öfrigt förekomma åtskilliga chörer. Den unge komponisten blef efter styckets slut framropad och lifligt applauderad.»

Den »föregående berättelse», som här åsyftas, finnes införd i samma tidning d. 18 mars och lyder så: »Hr Stjernström fortfar att gifva representationer. I anföraren för hans lilla orkester hr Söderman hafva vi lärt känna en talang som förtjenar all uppmuntran, men som tyvärr hittills alldeles uteblifvit. Det förundrar oss, att man i hufvudstaden fästat så litet afseende vid denne unge man, som, om han erhåller tillfälle att kunna utveckla de gryende anlagen för komposition, skall komma att blifva en prydnad för den sköna konsten inom vårt land.» — Det vill således synas, som om Finland först, så Göteborg och allra sist Stockholm skulle hafva upptäckt, hvad Söderman var för en karl. Dervid bör emellertid ihågkommas, att Stjernströms trupp till en början blott kortare tider vistades i Stockholm, nämligen sommaren 1851 på Humlegårdsteatern och hösten 1853 i De la Croix' hus, till dess den först med hösten 1854 definitivt slog sig ned på d. v. Mindre teatern. — Till art. om Tannhäuser må här vidfogas, att detta stycke liksom Qvarnruinen trycktes af konstföreningen blott i partitur, hvaremot klavérutdraget är senare; samt att skissen eges af hr Emil Sjögren.

14. Qvarnruinen. Ballad. Sångstämma. Orkesterstämmor. — 69. Die verlassene Mühle i skiss. Leipzig 10 mars 1857. — Den tyska skissen är qvar (text af A. Schnezler). Äfven detta stycke — väl icke så populärt som Tannhäuser, men ännu mästerligare i fakturen och särskildt märkligt för denna fritt fugerade stil, som alltid lyckades S. så förträffligt — förskrifver sig från tonsättarens första studieresa och utgafs af Musikaliska konstföreningen i partitur (1866). Klaverutdrag af Hirsch. Lustiga äro de randglosor och ändringar, som äro gjorda i skissen med blyerts af någon välmenande pedant, hvilken med all makt sökt rykta Södermans ystra pegas till vederbörlig öfverensstämmelse med den Richterska harmonilärans modejournal. Jag har tillåtit mig med kautschuk aflägsna vissa af dessa öfverstrykningar för att få se tonsättarens ursprungliga intention, alldeles som man på gamla mästares taflor måste varsamt aflägsna spindlarnas skymmande väfnad för att få fram den genuina färgen. Jag har dervid funnit, att det tryckta klaverutdraget öfverensstämmer med Södermans ursprungliga utkast, och att han således lemnat åt sitt värde den välvillige rättarens förskräckta utrop i kanten: »Hela denna sats borde renas!» — »Låter detta ej bättre?» — »Kunna dylika kombinationer låta tillfredställande?» o. s. v. Det sista gäller naturligtvis den djerfva basso ostinato på sid. 10 i klaverutdraget, hvilken skrämde 50-talets pedanter på alldeles samma sätt, som Beethovens samtid stötte sig på de envisa basfigurerna i den sjunde symfoniens final och den niondes första sats.

15. Concertouverture (F dur), orkesterpartitur och stämmor. Sthlm 8 sept. 1868. — Bekant stycke, ofta speladt, först vid invigningen af Mindre teatern under L. Josephson som direktör (hvilken äfven ville ha S. till konsertdirigent), och utgifvet af Hirsch bland efterlemnade arbeten för piano 4 h. Partitur fins ej i samlingen, men väl en skiss och ett skissfragment. Den förra är daterad 29 dec. 1868, men det synes ganska väl att detta årtal är senare ditsatt i stället för ett äldre hvarur man ännu kan skönja siffran 5 i st. f. 6. Kompositionen tillhör således egentligen 50-talet, och sannolikt utrikesperioden 1856 - 57, eftersom äfven »Stockholm» är senare tillskrifvet i st. f. ett bortskrapadt namn, antagligen »Leipzig». Detta styrkes äfven af den något hållningslösa formen, som röjer ett tidigare arbete, men senare blifvit förbättrad genom några strykningar och öfverklistringar. De Mendelssohnartade mo-

tiven tyda ock på en ännu ej vunnen, fast sjelfständighet, och slutligen är pikturen den mera brådskande och slarfviga från 50-talet, icke den prydliga och nitida i skisser från ett senare decennium, såsom Peer Gynt eller Signelills färd. — A propos Leipzig, heter det i ett bref från Norman i Stockholm till Söderman i Leipzig 1856 sålunda: »Genom dina härvarande närmare vänner har jag hört, att det går dig väl, att du trifs väl i Leipzig samt att det existerar en ömsesidig belåtenhet mellan dig och Rietz» — hvaraf synes framgå, att S. måtte på något sätt hafva begagnat sig af Rietz' undervisning eller råd, ehuru detta hittills icke uppgifvits i biografierna.

16. Skissalbum. Blyertsanteckningar. Sångqvartetter (bekanta). — 20. Qvartetter för mansröster. Stämmor. Partitur i blyertsanteckning. — 21. Qvartetter d:o (annat häfte). — 97. Qvartett för 4 röster i blyertsanteckning, otydlig. — 99. Qvartett f. mansröster. — Hvilka alla dessa onämda qvartetter äro, är svårt att veta. De någorlunda deschiffrerbara mansqvartetter jag funnit i samlingen, utom de å listan särskildt namngifna, äro följande: En liten obetydlig med ord »Jag står så nära mitt hjertas ro»; en imposant och originel »Dödsruna vid Sveaordens högtidsdag 15 dec. 1861»; ett privatskämt, skildrande ett slädparti till Stallmästargården och Norrbacka, med text af Wetterhoff; samt skizzer till de »Schützska» qvartetterna »Och fast du svikit din flickas tro» och »Klang min vackra bjellra», den senare daterad 26 juni 72. Mera otydligt skisserade äro en Qvantens serenad »Solen slumrar» och Topelius' »Augustiqvällen». De fem qvartetter, som tillegnades »Carl Schütz och hans sångarevänner», utkommo hos A. Lundqvist 1872.

17. Flyg ej undan. Romans af Runeberg. 30 mars 1869. — En luftig, till och med något kokett solosång i tydligt manuskript (äfven innehållande början till »På den röda elfvens botten», likaledes ur Runebergs Idyll och epigram). Sången trycktes i första häftet af »Nordiske musikblade», en publikation, som pågick 1872—75 under redaktion af Söderman i Stockholm, Grieg i Kristiania och C. F. E. Horneman i Köpenhamn och hvars ändamål skulle vara att månadtligen utgifva lefvande skandinaviska tonsättares insända kompositioner för piano eller piano och sång, så vida det insända blott gillades af endera redaktören (utom i fall någon af redaktörerna sjelf skrifvit det, då hans bifall ej medräknades). Idén utgick från Horneman, som ock var den verklige förläggaren (under det musikhandlaren E. Wagner var den fungerande) och förmodligen derför den ende, som tycks varit verkligt intresserad af företaget. Redaktörerna skulle för besväret få 1/6 hvar af nettovinsten, förläggaren tog 3/6; kompositörerna skulle betalas med 4,50 svenskt pr trycksida, hvilken summa dock på Södermans yrkande höjdes till 6 riksdaler för Sverige, eftersom »Honoraret for Compositioner i Sverrig er betydelig större end i Danmark» — enl. Hornemans meddelande i ett af hans många, beskedligt pratsamma och beställsamt krångliga bref till Söderman. Den i behåll varande, rätt vidlyftiga korrespondensen om detta företag får sitt förnämsta intresse genom att den karakteriserar redaktörerna sjelfva. Horneman tecknar der tydligt sitt danska lynne, Grieg är en lika god norsk norrman från Norge, fordringsfull och kort om hufvudet, och Söderman, hvars bref naturligtvis ej finnas här, men likväl kunna utforskas efter de andras — alldeles som träkarlen, som visar sina kort, fast han personligen är frånvarande — synes vara en värdig representant för den »tunga nationen full af hetsigheter», i det han väl för det mesta synes kolugn och medgörlig, men brusar häftigt upp, när en liten kompositris vågar anmärka, att sättaren råkat sätta »allegro» på hennes andante. S. — som icke rådde för den saken — måtte ha besvarat hennes ampra bref ännu amprare, ty den förskräckta kompositrisen skrifver straxt derpå ett nytt bref, der hon för själ och pina ber hr S. att icke vara ond på henne. Grieg tycks dock ha varit den eldfängdaste. Först tyckte han ej om, att icke redaktörerna sjelfva skulle ha obetingad rätt att få sina egna kompositioner intagna; så klagar han öfver, att häftena utkommo för långsamt; och slutligen afsäger han sig tvärt redaktörskapet (5 april 1875), emedan fröken Wickman anmält, att hon ännu ej efter »omkring 4 år» erhållit honorar för en insänd sång, hvilket så förtryter Grieg, att han säger: »Med en sådan forlægger vil jeg ikke arbejde sammen». Honorarets uteblifvande tycks ha berott på, att fröken icke behagat uppgifva sin adress. Emellertid blef Horneman utomordentligt häpen öfver Griegs raska förklaring. »Har de kjendt Mage?» — skrifver H. till S. — »At gjöre en saadan Staahei for en slig Bagatel. Hvis han ikke er fornøjet med Bladets Virksomhed, kan han naturligvis godt træde ud, men jeg synes han skylder os en Meddelelse derom forinden han lader det indrykke i Bladene! Denne Latterlighed!! Der er neppe 400 Mennesker der ved at Nordiske Musikblade existere, endsige at Grieg er Redacteur. Ingen spörjer om N. M. og ingen beklager sig over N. M., og bums! lige med et farer Grieg op og gjör en forfærdelig Allarm, og for første Gang begynder man at lægge Mærke til N. M., det er dog virkelig latterligt. — Hvis Grieg fastholder at udtræde, gaar Bladet altsaa ind, men naturligvis saa stille og ubemærket som mueligt; thi af hvilken grund skulde vi gjöre os selv til Nar?» — Dermed tycks företaget verkligen hafva afsomnat.

(Forts.)

Richard Wagners ungdomsopera "Die Feen".

Wagners romantiska 3-aktsopera »Die Feen» gick för allra första gången öfver scenen på Münchens hofteater den 27:e juni och väckte ganska stort intresse. Af Wagners båda ungdomsoperor »Die Feen» och »Das Liebesverbot oder die Novize von Palermo», hvilka uppstodo under åren 1833 och och 1834, har den först nämnda aldrig förut uppförts, och den sist nämnda blott en enda gång i Magdeburg. Med »Feerna» sysselsatte sig Wagner under det han uppehöll sig hos sin bror i Würzburg, der han också antagit plats som kördirigent. Han skref text och musik på otroligt kort tid; partituret uppger såsom afslutningsdata för de särskilda akterna 6 aug., 1 dec. 1833 och 16 jan. 1834. Med det färdiga partituret begaf sig den tjuguårige komponisten till Leipzig, der Ringelhardt att börja med ingaf honom förhoppning om operans uppförande. Detta gick dock om intet. Wagner tröstade sig emellertid snart och slog alldeles ur hågen att uppföra operan. Han kallade sedan dessa sina operaförsök för sina »ungdomssynder» och hyste en riktig fasa för deras uppförande. Det är bekant att Wagner öfverlemnade dessa sina ungdomsoperor åt sin höga gynnare konung Ludvig af Bayern, efter hvars död de påträffades i hans privatbibliotek, och efter åtskilliga förhandlingar mellan München och Bayreuth fick konung Ludvigs residensstad rätten till första uppförandet af »Die Feen».

»Feerna» är i ordets sannskyldiga bemärkelse ett dekorationsstycke, uppfyldt med allt hvad den förvägnaste fantasi kan uppfinna af trolleri och afgrundshistorier. Ämnet till operadikten hemtade Wagner från Gozzis dramatiska saga »La Donna Serpente, fiaba teatrale tragicomica in tre atti» (Venezia 1772), hvars slut han förändrade efter eget tycke. Berättelsen har tycke af Melusina- och Undinesagorna, i hvilka på samma sätt kärleken hos en dödlig till ett öfverjordiskt väsen skildras. Här i »Feerna» är det sagokonungen Arindal, som lågar af kärlek till feen Ada efter att under en jagt ha kommit till fékonungens rike och fått se henne. Ada blir hans maka och de lefva ett lif af ostörd lycka i flere år men en pröfvotid af åtta år bestämmes; om han innan slutet af dessa dukar under för de pröfningar, som då åläggas honom, och förbannar Ada, förvandlas hon för 100

år till sten. Arindal genomgår ej profvet med seger och Adas förvandling blir följden. Förtviflad häröfver inträngер han i feriket och lik en annan Orfeus återvinner han genom sin sång den älskade makan; stenen blir åter den lefvande Ada och Arindal upptages i de odödliga feernas rike. Detta är kärnan af handlingens innehåll.

Wagner säger i sin sjelfbiografi om operans tillkomst: »Efter en Gozzisk saga diktade jag åt mig en operatext »Die Feen»; Webers och Marschners den tiden herskande »romantiska» operor bestämde mig att efterapa dem. Hvad jag diktade satte jag i musik efter Beethovens, Webers och Marschners intryck på mig». Libretton bär helt och hållet prägeln af ett verk från den unge mästarens »Sturm und Drang»-period.

I fråga om musiken yttrar sig en kritiker att sjelfständiga och verkligt sköna saker träffas vid sidan af absolut obetydliga och intetsägande. Reminiscensjägarne sakna ej här byte, hvilket man ej kan undra på i fråga om en tjuguårig komponist, men beundra måste man i alla händelser den stora säkerhet med hvilken allt är ihopkommet. I rent musikaliskt hänseende står andra akten (i konung Tramonds, Arindals fader, palats) högst, i tredje akten finner man en verkningsfull a capella-sats (bön for qvintett och kör), och Arindals vansinnighetsscen i densamma förtjenar äfven att framhållas. En buffaduo mellan jägaren Gernot och Drolla i andra akten, full af gratiös skalkaktighet, visar att den unge mästaren äfven var förtrogen med denna stilart.

Wagners »Feer», heter det i en annan mycket Wagnervänlig tidning, företer dessa slutna musikaliska former, hvilka genom Mozart bragtes till höjdpunkten af konstnärlig formfulländning. Såsom hos Mozart det arian föregående recitativet i jemförelse med Glucks recitativer öppnar oss en helt ny verld och i egentligaste mening erbjuder en ren och äkta dramatisk musik, såsom efter Mozarts exempel Beethoven, Weber och Marschner formade sina recitativ och »scener», alldeles på samma sätt använder Wagner den nämnda formen. Men derutinnan gör han redan i »Feerna» framom sina förebilder och mästare, att han förstår genom ytterst karakteristiska orkesterritorneller betydligt stegra verkan af den sceniska bilden. Orkestern är redan här det tonspråk som är bestämdt att uttrycka det osägliga, dramats känsloinnehåll. Melodik, harmonik och orkesterklangfärger verka tillsammans för att gifva åt hvarje särskild scenisk grundstämning ett fullkomligt adequat uttryck.

Beträffande anläggningen hos *ensemblerna* och *körerna* finner man ingenting nytt; Wagner står här fullkomligt på Webers och Marschners axlar. Om den senare erinrar på det lifligaste strukturen hos melodierna i »Feerna». Melodiken är icke sällan alldeles sönderbråkad; endast på få ställen klingar en full, långt utspunnen stor melodi, af sådan rikedom och skönhet, som den senare Wagner, särskildt i »Tristan och Isolde», har att uppvisa. Somliga melodier snudda tätt intill det triviala.

Jag kommer slutligen till det mest betydande momentet i operan: den musikaliska deklamationen af texten i operans hors d'oeuvres, d. ä. till de rent dramatiska vid ingen sluten musikalisk form bundna ställena. Man förvånas öfver den säkerhet, hvarmed Wagner här lämpar melodien till texten och texten till melodien; såsom af en oförklarlig sympatiens trollmakt fogar sig här ord och ton efter hvarandre, alldeles som hade de från begynnelsen hört tillsamman. Vännerna och kännarne af Wagners konst skola finna många intressanta paralleler mellan ungdomsverket och de verk som härstamma från hans mognads tid. Orätt gör man i att gå förbi Wagners »Feer» såsom ett förstlingsverk och öfvergå till dagordningen, betecknande det som endast och allenast ett svagt aftryck af den Weber-Marschnerska operamusiken. Om än »Rienzi» vida öfverträffar »Feerna» i musikalisk uppfinning, så anser jag dock den senare i detalj långt intressantare, och musikhistorikern kunde för en framställning af vår mästares konstnärliga utvecklingsgång kanske lättare undvara ett senare verk än detta hans ungdomsverk.

Till att rätt uppskatta och förstå Wagners andliga utveckling har alltså genom uppförandet af »Feerna» i München ett lika betydelserikt bidrag erbjudits, som det för arkeologien skulle vara af värde om, för att anföra ett exempel, en forntida Athene-staty påträffades och uppgräfdes på Akropolis. Man kan derför med skäl fägna sig öfver det fynd som gjorts och hoppas att äfven Wagners andra partitur, »Das Liebesverbot», varder allmänt tillgängligt.»

Robert Schumanns bref.

(Forts. fr. n:o 12).

Leipzig d. 22 April 1839.

— I morgon reser Mendelssohn till Frankfurt och tager Fantasien och tidningar med till dig. Öfver Mendelssohn kan man ej låta bli att glädja sig bara man ser honom. Han är en konstnär, som man ej kan sätta högt nog, han sätter verkligt värde på mig också. — — Fantasien kan du förstå, när du tänker tillbaka på den olyckliga sommaren 1836, då jag förlorade hoppet att få ega dig. Nu har jag ingen orsak att komponera så melankoliskt och olyckligt.

Leipzig d. 19 Maj 1839.

— — — Ännu ett ord för att du skall vara alldeles på det klara med min karaktär. Du skrifver bland annat och undrar om jag äfven kan uthärda näringsbekymmer? Dem ha vi alls ingen utsigt till, men om de yppade sig och vi hade endast hälften af det vi hafva, så skulle det icke bedröfva mig. Då först skulle jag oroa mig om jag vore i skuld och ej kunde betala — då först men annars icke. Dertill är jag verkligen för poetisk, men du bör derför ej finna mig lättsinnig och jag har gifvit dig bevis på hur jag nöjer mig med allt — för din skull. Du skall säkert blifva glad öfver hvad du hos mig kommer att uppdaga med hänsyn till min husliga ordentlighet. Du må veta att det första jag hvarje morgon företager mig är att skrifva upp hvad jag gifvit ut den föregående dagen och att göra räkenskap för hvar skilling. Sedan 1835 håller jag en stor kopiebok, hvari jag med största noggrannhet gör reda för hvarje bref jag mottager och skrifver.

Leipzig d. 22 Juni 1839.

— — — Din Idyll har jag måhända uppfattat orätt, och dock vill jag önska att du hört mig spela den. Jag tog stycket helt långsamt och gjorde mina förändringar deri, öfverensstämmande med denna uppfattning. Men de uppenbara qvintarne i början må för all del ej blifva stående, de äro allaredan för ofta använda, och de hafva endast betydelse för så vidt det följande berättigar dem — som i Beethovens nionde symfoni — — — För närvarande kan jag icke alls komponera. Två quartetter har jag påbörjat, men det fattas mig tid och inre lugn. — — Har jag först dig, skall du snart få höra något nytt af mig, jag tänker du vill sporra mig. Vi vilja också utgifva åtskilligt med begges våra namn på. Efterverlden skall betrakta oss som ett hjerta och en själ och ej kunna veta hvad som är af dig eller af mig. Hvad jag är lycklig!

Leipzig d. 3 Juli 1839.

— — — Dina Idyller hafva ej velat behaga mig, så ofta jag än spelar dem. Du har ofta rätt nätta motiver, du kan också svärma, men med genomföringen vill det ej riktigt lyckas förälskade ungmör, de hänga sig fast vid allehanda tankar och förhoppningar. Sänd mig snart din Romans. — —

Leipzig d. 10 Juli 1839.

— — — Af din Romans har jag åter fått bekräftelse på att vi skulle vara man och hustru. Hvarje din tanke kommer från min själ, likasom jag ju har dig att tacka för hela min musik. Vid Romansen är inga förändringar att göra, den skall blifva som den är — — —

Leipzig d. 27 Okt. 1839.

— — — Du nämnde en gång för mig ett yttrande af din far, att ingen

enda menniska köpte mina kompositioner. Detta erinrade jag mig då jag nyligen var hos Härtels. Jag frågade der hur det förhöll sig med saken, man slog upp i böckerna, der allt finnes noggrant uppfördt, och jag kan meddela dig följande: af »Karnavalen» och »Fantasistyckena» är det såldt 250—300, af »Kinderscenen», som endast ett halft år varit i handeln, har afsatts 300—350. Det är således icke så rent rasande, sade jag för mig sjelf och gick belåten min väg.

Leipzig.

I dag har jag varit i himlen. Det repeterades en symfoni af Franz Schubert. Den kan ej beskrifvas; alla instrumenten äro menniskoröster, det hela utomordentligt snillrikt, och denna instrumentation sedan, trots Beethoven — och detta omfång, denna himmelska längd som en roman i fyra band, längre än nionde symfonien. Jag kände mig så lycklig och hade ingen annan önskan än att du vore min hustru och att jag sjelf kunde skrifva sådana symfonier. — —

Prume * sätter jag dock högre än du gör. Min kära lilla Clara, tillåt mig göra dig uppmärksam på en sak. Jag har ofta lagt märke till att ditt omdöme är starkt påverkadt af vederbörandes personliga uppförande mot dig. Tillstå det! En som visar sig förekommande mot dig, en som frågar efter dig och erkänner riktigheten af dina omdömen, i allmänhet en hvar, som härutinnan någorlunda liknar din tillkommande man, han är straxt väl anskrifven hos dig. Jag kunde anföra många exempel derpå; du gör derför emellanåt folk orätt, hvilket dock alls icke är din afsigt. Jag slår vad om att i fall Prume en dag kom bort till dig, tände sin cigarr och bad dig spela de förträffliga Novelletterna för honom o. s. v., så skulle du skrifva till mig: »Prume är i alla fall en ganska präktig menniska och som konstnär står han redan mycket högt» o. s. v. Har jag inte rätt? — — —

Blif icke ond när jag i dag nu skrifver så litet. Sedan i går har jag nedskrifvit nästan 27 sidor musik** (något nytt hvarom jag ej kan säga annat än att jag både log och grät under arbetet). Lef väl, min tös, jag är nästan död af bara toner och musik, jag kunda alldeles förlora mig deri. Min Clara, hvad det är himmelskt att skrifva för sång, och likväl har jag så länge måst undvara det. — — (Forts.)

Rytmikens betydelse såsom sjelfständigt läroämne.

Om detta ämne har hr Fredrik Peterson, hvars föreläsningar om rytmiken i våras vi omnämnde, nyligen hållit ett föredrag, för hvars innehåll vi här lemna en öfversigt.

Den strid mellan ursprunglig konst och teori, som i olika former ständigt herskat, har efter hand afstannat, i samma mån som nyare tiders stigande upplysning gjort sig gällande. Teorien måste alltid anses utgå från konsten, alldenstund de idéer, som uppstå genom konstnärernas snille, först under en senare period kunna antaga bestämd form och klassificeras som uppståndna fakta.

Den rika literatur, som alstrats under perioden *Haydn—Schumann,* framställdes såsom ursprung till de nya fakta angående den musikaliska frasens rytm, efter hvilka de allmänt gällande lagarne för god frasering och accentuering genom den moderna rytmiska vetenskapen formulerats. De sålunda ordnade lagarne för frasens rytmik och betoning utgöra derför ett teoretiskt ämne, hvilket jemnsides med de vokala eller instrumentala fackstudierna bör studeras för att derigenom åvägabringa en fullständigare utveckling af konstsinne och musikalisk smak, än som kan komma till stånd ensamt på den praktiska vägen, der en sådan utveckling allt för mycket fördröjes genom kampen med mekaniska svårigheter.

De rytmiska studiernas speciella estetiska inflytande i jemnbredd med kompositionsstudier skildrades, och angående rytmikens betydelse såsom teoretiskt läroämne vid sidan af studier i piano, sång, sträng- och blåsinstrument, lemnades detaljerade meddelanden. Äfven vidrördes text och musiks förhållande till hvarandra vid sångkompositioner och textöfversättningar. Förmågan att i detalj uppfatta den musik man hör kunde förvärfvas och utvecklas genom de rytmiska diktamensöfningarne, om de leddes metodiskt. Till sist följde en kort beskrifning på den allmänna undervisningsplanen för ämnet, och huru en lektion i rytmik tillgår, hvarefter föredraget afslutades med en uppmaning till den musikstuderande ungdomen, som uppnått mogen ålder, att tillgodogöra sig de vigtiga rön, som studier i ämnet medföra.

Musikpressen.

I musikhandeln har utkommit på Abr. Lundquists förlag:

Dahl, Adrian: *Lofsång* (Benediction), Poésie af Baudelaire, Julhymn för en röst och piano med accompagnement af violin; svensk och fransk text. Op. 19. Tillegn. frkn Anna Klemming. Pris 1 krona;

på Elkan & Schildknechts förlag:

För violin och piano:

Myrberg, A. M.: *Friskt mod, Novellette,* 2 duetter. Pris 1 kr.

Ika: *Romance,* pris 1 kr. 25 öre, *Humoresk,* pris 1 kr. 50 öre, Två karakterstycken Op. 19, tillegn. kammarmusikus Emil Sundqvist.

För piano-solo:

Myrberg, A M.: *Vandrarens hemlängtan, Vårjubel,* à 50 öre.

Sillén Joseph af: *Bajadérdans,* tillegnad fröken Thora Hvass. Pris 75 öre. — *Aqvarell,* pris 1 kr.

Fagerlin, Otto: *Svea-Marsch.* Pris 50 öre.

För orgel eller orgelharmonium:

Lagergren, Aug.: Lätt utförbara *Koralpreludier,* hvaraf flera till angifna koraler i Hæffners koralbok. 1:a häft. Pr. 1 kr. 50 öre.

Lund. L. Aug.: *I Landskyrkan,* Preludier och mindre utgångsstycken. 1:a häft. Pr. 1 kr.

Sånger vid piano:

Dannström, Isidor: *Lindarne löfvas,* Tröstepolska 50 öre.

Myrberg, A. M.: *Bacchanale,* ord af A. M. Myrberg, 50 öre; — *Värens Saga,* Fem sånger till ord af G. S. Meyer. Pris 1 kr. 50 öre.

Åkerberg. Erik: *To digte,* ord af J. P. Jacobsen, tillegnade fröken Elisabeth Keyser. 75 öre.

Arlberg, Fritz: *Vokaliser,* N:o 3. På mellanregistret, F dur, 1 kr.

Sånger för blandad kör:

Söderman, Aug.: *Ur Idyll och Epigram* af J. L. Runeberg; tillegn. Jul. Günther; partitur 75 öre, stämmor à 25 öre.

Den sättning herr Dahl valt för sin »Lofsång» lämpar sig väl för den allvarliga genren i detta stycke som genomandas af en varmt religiös stämning. Ackompagnementet kan af orgelspelaren lätt öfverflyttas till hans instrument och stycket begagnas till kyrkligt bruk; innehållet är dessutom af mera allmänt religiös natur än hvad namnet »julhymn» i titeln angifver.

Violinen och pianot tillsammans hafva i Myrbergs och Ikas duetter fått sig några nyheter att försöka, hvilka låta mycket väl höra sig, de förra likasom de nedan nämnda sångerna af hr Myrberg hållna i en enkel melodiös stil och af mindre omfång. Ikas duetter hafva en bredare anläggning och ega så som förr anmälda saker af denna först nyligen bekanta tonsättarinna ganska goda idéer och om talang vittnande egenskaper, hvartill en jemnare och mera organisk formbehandling väl med tiden kommer att sluta sig.

Bland pianostyckena anslår förnämligast Myrbergs »Vårjubel» genom en frisk inspiration, som säkert kommer att göra detta lilla stycke omtyckt. Af A. Lagergrens 27 koralpreludier tillhöra 14 de särskilda koralerna N:o 3, 19, 39, 162, 182, 187, 194, 198, 200, 215, 216, 239, 395, 420. — Herr Lunds häfte innehåller 4 preludier samt Maestoso (T. di marcia), Andante maestoso, And. sostenuto och Maestoso. Författarne äro för hrr organister välbekanta.

Bland solosångerna framträda synnerligen Åkerbergs med vackert innehåll i enkel men vårdad form, Myrbergs Bacchanal med en rytmiskt liflig och lefnadsfrisk melodi. Dannströms muntra »Tröstepolska» anse vi redan presenterad genom hennes systrar; dubbel sättning med lättare och svårare koloratur utmärker äfven denna.

Af värde för sångundervisningen är hr Arlbergs Vokaliser N:o 3 på mellanregistret. Hr Arlbergs förmåga som tonsättare och sånglärare är bekant

---

* Den berömde violinvirtuosen.

** Sångsamlingen «Myrthen», op. 25.

nog för att en rekommendation af detta häfte skulle vara behöflig, men vi kunna ej undgå den anmärkningen, att mer än förut omsorg och arbete nedlagts på att göra detta häfte instruktivt och harmoniskt intressant.

Södermans härliga 3 körer »Ur Idyll och Epigram» framträder nu i en ny prydlig litografisk upplaga och för första gången med särskilda stämmor, hvarigenom utförande af dem är väsentligt underlättadt.

Bref från Köpenhamn.

Innevarande musiksäsong har börjat under synnerligen gynsamma auspicier. Såväl operaföreställningarna som konserterna hafva varit talrikt besökta. Det största intresset — med undantag af Nikitakonserterna — torde dock hafva egnats operan med anledning af fröken *Gina Oselios* gästspel derstädes. Detta började med Carmen, i hvilken roll hon skördade enstämmigt bifall såväl af kritik som publik. Ej fullt så lyckad var i söndags hennes framställning af Margareta i »Mefistofeles». Den vokala delen af partiet erhöll en genomgående konstnärlig framställning och särskildt anmärkningsvärd var hennes smakfulla behandling af mörk och ljus timbre. Stämman, alltigenom välljudande synnerligast i de högre och lägre registren, är voluminös och af ett stort omfång. I dramatiskt hänseende var hennes bild af Margareta allt för kall och stel, och af det barnsliga, det naiva och okonstlade, som utgöra de mera betecknande dragen för denna karaktär, fann man i fröken O:s skapelse intet. En annan sångerska, som i dessa dagar väckt både beundran och förvåning, är miss *Nikita*. Det virtuosmessiga tycktes vara hennes starkaste sida, åtminstone ådagalade hon detta särskildt vid sin första konsert den 13 dennes. Af de nummer hon föredrog: aria ur *Figaros bröllop,* aria ur *Linda di Chamounix* och *Echosång* af Eckert ådrog sig, isynnerhet det sistnämnda, mesta uppmärksamheten. Beundransvärdt var äfven i denna sång det sätt hvarpå hon förstod att egalisera falsett och hufvudregistret i det hon i det sistnämnda med det finaste pianissimo återupprepade de figurer hon förut med falsett sjungit i det kraftigaste forte. Om hon ej förfogar öfver någon stor stämma, så är denna, ehuru tunn dock klar samt smidig, och förvånansvärdt är huru en sångerska, så ung och efter en så kort studietid, kunnat uppnå en sådan hög grad af utbildning. Miss Nikita, som endast är 16 år gammal, är en täck och behaglig företeelse, hvilken, om hon förefallit litet mindre medveten härom, säkert skulle väckt ett ännu mera lifligt och sympatiskt intryck. Publikens bifall var entusiastiskt och belönades af sångerskan med ett extranummer, en romans »Tillegnan» af Schumann i hvilken hon dock inlade mera smak och omsorg än innerlig och varm känsla. Öfriga assisterande voro barytonisten *Paul Lhérie,* violspelerskan *Isabelle Levallois* och pianisten *Hjalmar Meissner*. M:lle L:s spel var elegant och uttrycksfullt och hr Lhéries sång delvis ganska erkännansvärd. Hans stämma lät understundom något tillsnörd och han hade ett manér att hacka fram tonerna, som i hans första nummer *Les rameaux* verkade mycket störande. Publikens uppfattning häraf gaf sig hjertlöst nog uttryck i en allmän munterhet, som spred sig öfver hela salongen. Han tog dock skadan igen genom ett vårdadt och smakfullt föredrag af ett arioso ur Massenets opera *Le roi de Lahore,* hvilket denna gång af publiken med ett mera aktningsvärdt och rättvist erkännande senterades. Solida och redbara voro pianisten Meissners prestationer, om han äfven med sin uppfattning af Chopin måhända icke träffade den fina och poetiska stämningen i denne tonsättares egendomliga romantik. Bättre lyckades hr M. med *Danse macabre* af Saint Saëns, der han utvecklade en mycket dugtig teknisk förmåga. Samtliga sång- och violinnummer blefvo ackompagnerade af hr M.

Professorerna *Haussmann* och *Barth,* gåfvo i början af denna månad i Casinos lilla sal sin första konsert. De voro konstnärer af första rangen och deras tolkning af Brahms fulländad. Med anledning af kammarmusiken kan man med skäl göra sig den frågan, hvart hän skall virtuositeten i våra dagar till sist leda? Den uppdrifves rent af till det öfvermenskliga, och i sin nervösa ifver att uppnå det högsta möjliga resultat förbises ofta den inre åskådningen för den yttre effekten och hvad som endast skulle vara medel blir sålunda ändamål. Det gäller icke så mycket att finna uttrycket för en lugnande innerlig och religiös känsla, som icke fast mer, att medelst det sinliga irritera, blända och förvåna. I en snar framtid kommer kanske konsertestraden att förflyttas till cirkus och omedelbart efter det t. ex. signora Esmeralda uppträdt på ståltrådslina försöker måhända då en virtuos på violin eller piano att öfverträffa henne med en ännu mera vådlig och lifsfarlig exekution.

Musik och konsertföreningarne härstädes hafva ännu icke haft någon konsert. Af dessa kommer kanske »Konsertföreningen» att snart upphöra med sin verksamhet efter en resterande konsert från förra säsongen. Konstnärer, annonserade att uppträda å de Filharmoniska konserterna äro: *Marcella Sembrich, J. Joachim, Joakim Tartakoff, Franz Rummel* och ryktesvis *Hans von Bülow*. Apropos v. B. tager jag mig härmed friheten afsluta mitt meddelande med en historia om honom från hans senaste besök i Köpenhamn.

En dag blef för honom på Östergade föreställd en ung man, hvars näsa otvetydigt förrådde hans semitiska härkomst. Sedan B. noga betraktat detta framstående parti utbrast han, som icke är någon judevän: »Unmögliche Nase!» gick derpå några steg, vände sig så om och efter ytterligare en närmare granskning af personen ifråga samt ånyo mumlande ett: »Unmögliche Nase!» fortsatte han derefter utan vidare sin promenad. *Gösta Geijer.*

Från Scenen och Konsertsalen.

Kgl. Operan. Sept. 17, 21, 23, Bizet: *Carmen* (Escamillo: hr Lejdström) 29, *Carmen* (Escamillo: hr Fahlström) — 16, 19, 22 Gounod: *Faust* (Margareta, Faust: frk. Klemming, hr Strandberg) — 30. *Faust* (Margareta: frk. Ek) — 24, 28 Boito: *Mefistofeles* — 26 Mozart: *Don Juan* (Leporello, Mazetto: hrr Nygren, Grafström).

Djurgårdsteatern. Sept. 16—30 *Hin och Småländingen.*

Vasa-Teatern. Sept. 25—27 Offenbach: *Storhertiginnan af Gerolstein* — 28—30 Millöcker: *Viceamiralen* (Deodato, Narcisso: hrr D. Anderson, Hirsch.)

Musikal. Akademien. Sept. 18 konsert af hofpianisten Prof. H. Barth och violoncellisten Prof. Rob. Hausmann — 25 Nikita-konsert med bitr af violinisten M:lle Isabelle Levallois och hr Hjalmar Meissner.

Berns' Salong. Sept. 25 Kronobergs Regementes Musikkårs afskedskonsert under anför. af dess ledare Direktör Wilh. Åström.

Det väntade återuppförandet af »Kronjuvelerna» har ännu icke egt rum och några nyheter från Kgl. Operan ha vi sålunda icke att omförmäla. Då tidningen lägges under pressen går Adams »Konung för en dag» öfver scenen med en ung tenor, herr Nilsson som debutant i Piféars rol och fröken Klemming som Nemea. för hvilken nya rolbesättning vi i nästa nummer få redogöra. — Vasateatern har nu öppnat sina portar och bjudit på sina operetter från förra terminen, hvarmed sällskapet regalerat de andra skandinaviska hufvudstäderna denna sommmar och senast i Kristiania firat triumfer som beredde Storhertiginnan fröken Anna Pettersson och hennes armé ett mycket festligt mottagande här vid första representationen.

Konsertsäsongen har tagit sin början men under mycket dåliga anspicier, hvilket icke häller är så oväntadt denna tid på året här i hufvudstaden, då det kräfver en Kristina Nilsson eller Sigrid Arnoldson för att kunna sätta konsertpubliken i rörelse efter sommarinflyttning och före oktoberflyttningen. Hvarken de gedigna konstnärerna, musikprofessorerna från Berlin eller den mycket omtalade och af porträtter och reklamer föregångna »Niagara-féen» Nikita kunde alltså locka ens halft hus till Musikaliska akademien, hvarför de resp. konsertgifvarne efter en enda konsert af hvardera hals öfver hufvud

reste sina färde. De hade emellertid förtjent ett bättre öde. Herr Barth visade sig, hvad som äfven i Danmark och Norge erkändes, vara en mycket solid pianist, likasom herr Haussmann som violoncellist intager ett ganska framstående rum; deras ensemblespel var derför en verklig konstnjutning, som företrädesvis erbjöds i deras utförande af Beethovens violoncellsonat op. 69. Herr Barth inledde konserten med Beethovens op. 35. Variationer och Fuga, Ess dur, öfver ett thema ur Eroican *, ett till stil och längd något tålamodspröfvande stycke för vår tids publik. Herr B. spelade äfven solosaker af Chopin, (Fantasi op. 49 — Norturne, op. 15 n:o 1) och Mendelssohn (Karakterstück 17, opes 7 och ett Scherzo som extranummer), herr Haussmann Cdur-sonat af Boccherini, Sarabande, Allemande af Bach, Andante ur D-dur kons. af Romberg, Perpetuum mobile af Fitzenhagen, en bagatell, som dock tog stor färdighet i anspråk och utfördes mästerligt.

Miss Nikita, som rönt ett så varmt emottagande hvar helst hon annars låtit höra sig, gick här miste om den entusiasm, hon väl väntat sig äfven här. Mottagandet och erkännandet af den fåtaliga publiken var dock ganska välvilligt om också ej stegradt till hänförelse. Redan hennes yttre är vinnande samt väcker synpati, och när man hör denna, ännu icke fullmogna röst med dess i vissa delar verkligt intagande timbre beklagar man endast att hon ej besparats att som underbarn skörda lagrar, hvilka för henne som fullmogen konstnärinna säkert icke skulle blifvit bestridda. Ty hon *är* en talang; hon eger betingelsen för att blifva något ovanligt genom den musikaliska känsla, som spåras i hennes föredrag, genom den redan för hennes år märkvärdiga strupfärdigheten och den vårdade och vackra röstbehandlingen; synnerligast i Eckerts »Echo»-sång, konsertens slutnummer, visade hon sin erkända förmåga att attackera det högre registrets toner på ett mästerligt sätt och åstadkomma ett utsökt pianissimo, som illusoriskt förflyttade ekot mera aflägset än vi förr i denna sång förnummit det, allt med renaste intonation och klang i rösten. Äfven Massenets Air de l'Infante du Cid och den bekanta Cavatinan ur »Linda» föredrog hon behagligt och tillfredsställande samt smickrade den svenska publiken med Collans »Du är min ro», känsligt sjungen på rätt god svenska. M:lle Levallois lyckades ej att börja med så bra med Hausers »Rhapsodie hongroise» men återgaf med smak och finess samt ganska högt hunnen konstfärdighet ett »Andante religioso» of Thomé och en lustig och karakteristisk bit »La Mouche» af Böhm. Herr Hj. Meissner skötte ackompagnementet förträffligt och föredrog några solonummer, deribland Saint Saëns »Danse Macabre», hvilken dock framträder ganska matt som piano-solonummer.

* Mühlbrechts Beethovenkatalog uppgifver att themat är hemtadt ur »Prometeus» (komp 1802); Variationerna komponerades 1802, Eroican 1802—4. Mühlbrecht anmärker att denna komposition är den enda hvari Beethoven varierat ett thema ur någon af sina kompositioner, utom op. 76, der themat — ur »Athens ruiner» af B. — dock ursprungligen är ryskt.

Från in- och utlandet.

Kgl. Operan. Utom »Kronjuvelerna» har man under närmaste tiden att vänta »Lohengrin» och »Romeo och Julia» — allt operor som ha visat sig ega stor dragningskraft — Den första af säsongens symfonikonserter eger rum den 6:te oktober.

Kronobergs regementes musikkår, som under sommaren spelat i hr H. Berns' etablissementer — om middagarne i Berzelii park, om aftnarna i Strömparterren och tillvunnit sig mycket bifall för godt samspel och omvexlande program hade d. 25:te d:s afskedskonsert i Berns' salong, som var fyld af en animerad publik. Programmet upptog flere af de favoritnummer musikkåron i sommar låtit höra såsom Fantasi öfver »Mireille» och »Lakmé» och andra här icke hörda musikstycken samt afslutades med den af kårens direktör, hr Åström komponerade och särdeles omtyckta Kronobergs regementes Paradmarsch. Direktören och hans kår blefvo vid detta tillfälle entusiastiskt hyllade, och efter konsertens slut gaf hr Berns en fest för de omtyckta musikanterna, hvarvid han föreslog en skål för den värderade musikkåren.

Johannes Elmblad, nu anställd vid operan i Berlin, skulle der sjunga Hagens parti i Wagners »Götterdämmerung», som d. 27 sept. för första gången troddes skola gå öfver scenen med den utmärkta sångerskan fru Sucher som Brünhilde och hr Niemann som Siegfried.

Folkteatern vid Östermalmstorg, hvilken i likhet med hufvudstadens andra teatrar under sommaren genomgått åtskilliga reparationer och fått nya bänkar, ny ridå och en del nya dekorationer, målade af Grabow, började sitt spelår d. 26 aug. Denna teater öppnades först under detta namn förra året d. 28 aug. af hr C. Lund med sällskap, som fortsatte med framgång att spela till 1 april d. å., då teatern öfvertogs af annan person och gick under ledning af hr Berndt. Under hr Lunds styrelse gafs å denna teater flere musikpjeser och bland dessa med biträde af fru de Wahl »En söndag på Amager», »Nerkingarne», »Den ondes besegrare», »Den rika Malena», en parodi på Den sköna Helena med Offenbachs musik, m. fl.

Kungsholmsteatern, den lilla teatern vid Kronobergsgatan, som första gången öppnade sina portar d. 5 nov. förra året, har öfvertagits af skådespelaren Magnus Ringh. Hr Ringh ämnar der med ett sällskap af 12 personer uppföra lustspel och mindre operetter. Äfven denna teater har i sommar undergått behöfliga förbättringar.

Abonnementslistor till hrr Aulins, Sjöbergs, Carlssons och Bergströms kammarmusik-soaréer i Vetenskapsakademiens hörsal äro nu tillgängliga hos musikhandlarne Abr. Lundqvist, J. Bagge, Elkan & Schildknecht samt C. Johnn. — Hr Tor Aulin är efter tre månaders vistelse i Köpenhamn återkommen till hufvudstaden. Vi äro förvissade, om att dessa soaréer skola blifva talrikt besökta, hvilket de förtjena. Vid de första får man höra stråkqvartetter af Schumann och Mendelssohn, samt Emil Sjögrens nya Sonat för violin och piano.

Fröken Berna Schück har återkommit till hufvudstaden och meddelar sånglektioner, efter hvad annons å sista sidan tillkännagifver. Fröken Schück, som här gjort sig fördelaktigt känd som konsertsångerska, är elev af den berömda sångerskan och sångläraarinnan M:e Desirée Artôt. Vi ha förut nämnt att fröken S. låtit höra sig i Köpenhamn, der hon fått sjunga hos kronprinsessan och flerstädes låtit höra sig samt erhållit godt vitsord af prof. J. P. E. Hartman af följande oss meddelade innehåll: »Fröken S. har en betydlig, klangfull stämma af mezzosopran karakter med stort omfång i höjden; hennes föredrag är varmt och liffullt och hennes intonation fullkomligt felfri. Jag tviflar ej på att fröken S:s sång skall framkalla samma sympatiska intryck på en hvar, som hör henne, som den gjort på mig och jag kan derför på det bästa rekommendera fröken S. hos alla dem, som intressera sig af hennes vackra konst och dess vidare främjande.»

Fröken Anna Hammarström från Stockholm, som idkat sångstudier i Paris, har erhållit engagement för en turné i Italien under ingående säsong. Hennes vackra röst och intagande utseende hafva förskaffat henne stort erkännande vid några konserter i Paris.

Kristina Nilsson, numera grefvinnan Casa de Miranda, hade — enligt ett slags »dagbok», som offentliggjorts i *Musical Courier* — uppträdt vid 279 föreställningar i London från sin debut år 1867 till hennes sista uppträdande i juli detta år.

Hennes repertoar har under denna tid ej varit synnerligt stor, i det den endast bestått af 17 roller. De ha i ordningsföljd varit: Violetta (»Den vilseförda»), Margaretha (»Faust»), Martha, Donna Elvira (»Don Juan»), Nattens drottning (»Trollflöjten»), Lucie, Che-

rubin (»Figaros bröllop»), Ofelia (»Hamlet»), Alice (»Robert»), grefvinnan (»Figaros bröllop»), Desdemona, Mignon, Edith (»Talismanen»), Leonora (»Trubaduren»), Valentine (»Hugenotterna»), Elsa (»Lohengrin»), Margaretha och Helena (Mefistofeles»).

Det största antalet gånger har vår berömda landsmaninna uppträdt som Margaretha i Gounods »Faust», nämligen 76 gånger, vidare som Lucie 29 gånger, som Elsa 26 gånger, som Donna Elvira 23 gånger, som Violetta 20 gånger o. s. v.

Fru Olefine Moe har i september uppträdt på sommarkonserter i »Parken» i Lund.

Pianisten Fredrik Peterson meddelar, såsom annons å sista sidan upplyser, äfven denna säsong undervisning i *Rytmik*. Billigt pris och den af honom anordnade samundervisningen skall säkert bidraga att många skola begagna tillfället till rytmiska studier under ledning af herr Peterson, som gjort sig mycket förtrogen med detta ämne

Filip Forstén, den från vår opera bekante barytonisten, har nyligen varit inbjuden till en soaré hos hertigen af Cumberland och dennes gemål prinsessan Thyra af Danmark på deras slott Gmunden, der för tillfället flere furstliga personer gästade. Pauline Luccas skyddsling och elev föredrog sånger af Wagner och Schumann samt på prinsessan af Wales önskan flere stycken af Grieg, Kjerulf och Lange-Müller samt svenska folkvisor, af hvilka flere bisserades. Prinsessan af Wales komplimenterade särskildt sångaren och hoppades snart få höra honom i London. Hr Forstén anträder innan kort en konsertturné i Finland och tillträder sedan ett engagement i Tyskland.

Köpenhamn. Å kgl. teatern instuderas för närvarande en ny opera af Lange-Müller med text af Ernst v. der Recke och kallad »Jeanne». Titelpartiet skall sjungas af fröken Dons, Jeannes man, grefve de Chateaubriand, återgifves af hr Simonsen, Frans I af hr Ödmann.

Helsingfors Den nya *svenska operan* hvilken under skådespelaren Aug. Arppes ledning inom kort i Helsingfors skall begynna sin verksamhet, lär i början af instundande oktober komma att gifva sin första representation uti Alexandersteatern. Vid operan äro anställda följande artister: fru Engdahl (sopran), fru Arppe (alt), fru Wasenius (sopran), hr Holmström (tenor), hr Ojanperä (bas), hr Uggla (baryton), hr Paulsson (baryton) m. fl. Kören kommer att räkna omkring 24 personer. För inöfvandet af ensemble och kör är musikern hr Karl Sjöblom engagerad. Den första operan, som gifves af den nya truppen, är »Guldkorset», opera i två akter med musik af Ignaz Brüll. Derpå torde följa »Traviata», »Carmen», »Vapensmeden», en akt af Wagners storslagna opera »Lohengrin» m. fl. Som biträdande regissör är hr Robert v. Holten anställd, och kommer hr Rob. Kajanus' orkester att biträda vid representationerna.

Paris. Å Stora operan gåfvos under spelåret 1887—88 in alles 192 föreställningar, deraf 3 matinéer. De inbragte en bruttoinkomst af 2,979,852 francs 56 centimer. Af lefvande tonsättare voro följande representerade: Gounod, Massenet, Paladilhe, Reyer, Verdi, och för balletten: Délibes och Messager; af bortgångne tonsättare: Donizetti, Meyerbeer, Mozart, Rossini och Weber. Bland de förra saknas Ambroise Thomas, bland de senare Halévy. De olika operorna uppfördes följande gånger: Patrie 41, Faust 32, Aïda 22, Hugenotterna 18, Profeten 15, Cid 12, Afrikanskan 10, Don Juan 8, Rigoletto 8, Robert 7, Wilhelm Tell 7, Sigurd 7, Leonora 4 och Friskytten 1 gång; balletterna De båda dufvorna 10 och Coppélia 3 gånger.

— *Opéra Comique* hade, då teatern den sista juni stängdes för två månaders ferier, med stigande framgång gifvit Lalos »Le roi d'Ys». Direktör Paraveys företog innan spelterminens slut en repris af Flotows »L'Ombre», som slog sig väl ut. Teatern kommer för de närmaste tre åren att inflytta i *Théâtre des nation,* som förhyrts för 80,000 frcs. Bland nyheter som äro att vänta på denna scen nämnas: »La cigale madrilène», tvåaktsopera af Joanny Perronet, »La Ciguë» lustspel efter Augiers komedi af Jules Barbier, musik af Paul Genevraye och »Hilda» af Charles Narrey och Michel Carré fils, musik af Albert Millet.

»Dante och Beatrice», Benj. Godards nya opera till text af M. Blau, kommer sannolikt att först gå öfver scenen på Opéra Comique.

Felicien Davids bekanta, målande odesymfoni »Öknen» skall nu uppföras på scenen å Edenteatern i Paris. Redan då detta mästerverk allra först, år 1844, offentliggjordes och utfördes på konserter i Paris' konservatorium samt framkallade formlig hänförelse, gjorde både Italienska Operan och Opéra Comique energiska, men fruktlösa försök att förmå tonsättaren till att föra fram det på scenen.

Nu blir det iscensatt på Edenteatern med all tänkbar prakt och realism. Från Jardin d'Acclimation skola så lunda lejon, tigrar och andra representanter af djurverlden i öknen hemtas till Edenteatern för att illustrera föreställningarna.

Wien. Hofoperan har under säsongen 1887—88, som började d. 18 aug. och slutade d. 15 juni, gifvit 290 föreställningar af hvilka 9 på middagen, och hafva derunder uppförts 63 operor af 31 olika komponister, 17 balletter och 3 skådespelsföreställningar. Bland komponister var Richard Wagner mest representerad, 8 af hans operor gåfvos under 32 aftnar; Gluck representerades af 3 verk 17 gånger, Meyerbeer af 4 operor 14 gånger, Nesslers »Trumpetaren från Säkkingen» upplefde 13, Kreutzers »Nachtlager» 12 representationer. Tolf gånger stod också Mozart med 5 operor på repertoaren. Af noviteter gingo tre operor öfver scenen: »Cid» af Massenet (7 ggr), »Othello» af Verdi (16 ggr) och »Die Maienkönigen» af Gluck, bearbetad af J. N. Fuchs (7 ggr) äfvensom två balletter »Pierrot und Pierrette» och »Im Feldlager».

— Theater an der Wien öppnade åter sina portar d. 1 sept. med Strauss' »Zigenarbaronen». Af musiknyheter för denna scen under säsongen nämnas »Der Liebeshof» operett i tre akter af H. Wittman och Oscar Blumenthal, musik af Adolf Müller jun., »Der Schlosserkönig» operett i tre akter af L. Held och B. Schier, musik af Edvard Kremser; »Der Schelm von Bergen», operett af C. Löw och Lindau, musik af Alfred Oehlschegel.

— Carl-Theater, hvars direktör beslutat öfvergifva lust- och skådespelet och uteslutande upptaga operetter — öppnades den 1 sept. med treaktsoperetten »Fribytaren» af Chivot och Duru med musik af Rob. Planquette. Efter denna skulle följa »Die Jagd nach dem Glück», operett i tre akter af Genée och Zappert, musik af Franz von Suppé, »Der Deutschmerster», treaktsoperett af nyss nämnda författare, musik af Ziehrer, samt Lecocqs' nya operett »Ali Baba».

Bologna. Vid de stora musiktillställningar som i sammanhang med utställningen härstädes denna sommar egt rum har Mendelssohns »Elias» blifvit utförd och gjort ett mäktigt intryck. Tre stora orkesterkonserter och två derefter följande kyrkomusikkonserter hafva gifvits och på Teatre communale uppfördes Wagners »Tristan och Isolde» för första gången på italienska språket.

London. Den 22 juni blef på italienska operan i Coventgarden tionde årsdagen af »Carmens» första uppförande firad med en galaföreställning af operan, som bevistades af Westends hela aristokratiska publik. Carmens första framställarinna, Minnie Hauk sjöng äfven nu rolen och erhöll efter tredje akten en praktfull lagerkrans af guld, värd hundra guineer, skänkt af några förnäma damer, hvilkas namn voro ingraverade i den praktfulla kristallask, hvari kransen låg förvarad. Minnie Hauk hade då sjungit Carmen 350 gånger.

— Hans von Bülow har i sommar med lysande framgång gifvit en cykel Beethovenkonserter härstädes.

— Den sista konserten af Philharmonic Society anfördes, i följd af M:r

Cowens frånvaro, af kapellmästare Johan Svendsen från Köpenhamn. Mycket firade blefvo vid detta tillfälle, utom kapellmästaren, solisterna fru Sophie Menter, violisten fröken Marie Soldat och sångaren Carl Meyer från Stadtteatern i Köln.

Birmingham. Den stora musikfesten den 28—31 augusti under ledning af Hans Richter från Wien var särdeles lyckad. Af nyare verk rönte ett Stabat Mater af Dvorak och en konsertouverture af Grieg största framgången, den senare utförd under komponistens egen ledning. Mindre anslående nyheter voro »Callirhoë» kantat af Bridge och »Judith», oratorium af Parry. Bland märkligare nummer kunna anföras Mendelssohns »Elias», Berlioz' »Requiem», Händels »Messias» och »Saul», Sullivans »Die Goldene Legende», Symfonier af Beethoven (C moll), Mozart (Jupiter) och Haydn, »Magnificat» af Bach, Wagners »Meistersinger»-förspel, Brahms »Akadem. festouverture». Som solister medverkade damerna Ambler, Patey. Trebelli och hrr Piercy, Banks, Santley, Brereton. Orkestern bestod af 144 musiker, kören af omkr. 400 röster.

Manchester. Det ryska operasällskapet, som uppträdde i Köpenhamn under utställningen gasterade här i augusti och rönte med Rubinsteins »Dämon» stor framgång.

Cincinnati. En stor musikfest af 7 konserter har i sommar gifvits här; sista konserten var uteslutande egnad åt Wagnerkompositioner. Trots de enorma kostnaderna blef dock ett öfverskott af 2,000 dollars, som deponerades för nästa musikfest.

Partituret till "Die Feen" af Rich. Wagner är utkommet på F. Heckels förlag i Mannheim.

Dödsfall.

Balfe, Lina, enka efter komponisten M. W. Balfe († 1870), afled här d. 8 juni i en ålder af 80 år. Hon var född i Ungern och såsom Lina Boser förr bekant såsom utmärkt sångerska.

Chappel, Wilhelm, musikskriftställare och chef för en musikförlagsfirma i London, f. 1809, † den 20 aug. W. Chappel är mest känd genom sitt arbete: »Popular music of the olden time» och stiftade 1840 Musical Antiquarian Society. Musikfirman Chappel and C:o stiftades 1812 af hans fader Samuel Ch., J. B. Cramer och F. T. Latour af hvilka Cramer utträdde ur firman 1819, Latour 1826.

Ricordi, Tito, Italiens störste och ansenligaste musikförläggare, afled d. 10 sept. i Milano 77 år gammal. Han hade öfvertagit affären efter sin fader Giovanni R., som grundade densamma och öfverlemnade den för några år sedan åt sin son Giulio. Firman har nyligen genom sammanslagning med firman Francisco Lucca i Milano, erhållit en enormt utvidgad verksamhet. Ricordis förlagskatalog upptager öfver 46,000 nummer, deribland originalupplagor af Rossinis, Generalis, Bellinis, Donizettis, Verdis m. fl. operor.

Oscar Lejdström,
Sånglärare.
Kongl. Myntet.

Albumblad
5 melodiska tonstycken för Piano (Romance. Humoresk. Perpetuum mobile. Aftonstämning. Marche Triomphale)
af
Adrian Dahl,
finnes att köpa å **Svensk Musiktidnings expedition,** Hötorget 6, samt hos hrr musikhandlare och bokhandlare i landsorten. Pris 1 krona
Dessa vackra pianostycken af den nu genom flere omtyckta arbeten bekante tonsättaren kunna med skäl rekommenderas åt våra pianister.

J. LUDV. OHLSON
STOCKHOLM
16 Regeringsgatan 16
Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa Tyska & Amerikanska fabriker i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.
Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Berna Schück
meddelar **sånglektioner,** afseende röstens fullständiga utbildning efter Mme Artôts berömda metod.
Adress: **Brahegatan 38,** 1 tr. upp.
Mottagningstid kl. 10—12 f. m.

Maria Pettersson
född ***Konow***
meddelar fortfarande undervisning i
Solosång.
34 Drottninggatan 34.

Studier i rytmik,
grundade på diktamensöfningar och analys af framstående tonverk, är tillfälle under kommande vinter att idka under ledning af undertecknad. Dessa studier i den musikaliska frasens rytm och dennes funktioner och betoning vid musikföredrag äro afsedda för musikstuderande och af vigt för dem, samt äro oberoende af hvar och ens vokala eller instrumentala fackstudier. Undervisningen kräfver intet särskildt hemarbete och är af intresse äfven för dem, som i egenskap af amatörer idka musik. I den mån som anmälningar ingå under den närmaste tiden, ordnas deltagarne i särskilda lag, som framgent begagna öfverenskommen gemensam undervisningstid. Månadsafgiften, 10 kronor, berättigar till två studietimmar i veckan och erlägges vid hvarje månads början.
Fredr. Peterson
Nybrohamnen 26, 2 tr. upp, träffas kl. 1—2.

Richard Anderssons
Musik-Skola
är åter öppnad. Undervisningsämnen och lärare äro: Piano: Richard Andersson och f. d. elever. Violin: L. J. Zetterqvist, konsertmästare vid Kongl. Hofkapellet. Orgel: W. Heintze, organist i S:t Jacob. Harmonilära: Knut Bäck.
Skriftliga förfrågningar och anmälningar adresseras till Stockholm, Brunnsgatan N:o 28, 2 tr. upp. Muntliga sådana alla dagar kl. 1—3 och 5—6 e. m. från och med den 10 Sept. till skolans början. (G. 22302×5).

Piano- och Sång-lektioner erhållas af god beskaffenhet till moderat pris. Närmare upplysning lemnas å Svensk Musiktidnings byrå, Hötorget 6, 1 tr. upp från Olofsgatan kl. 12—1 midd.

SVENSK MUSIKTIDNINGS årgångar 1884, 1885 och 1886 säljas till **nedsatt pris** af **4 kronor** pr årgång, **7 kronor** för två årgångar, **10 kronor** för alla tre, då **kontant liqvid** med beställning efter noggrann adress sändes **direkt till Svensk Musiktidnings Expedition, Stockholm.**

INNEHÅLL: August Södermans manuskriftsamling af A. L. — Richard Wagners ungdomsopera »Die Feen». — Robert Schumanns bref. — Rytmikens betydelse såsom sjelfständigt läroämne. — Musikpressen. — Bref från Köpenhamn. — Från Scenen och Konsertsalen. — Från In- och Utlandet. — Död-fall. — Annonser.

STOCKHOLM, O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1888.